

Zpracovaly: Denisa Valterová

Zuzana Holbeinová

Předmět: Region, oblast, periferie (české divadlo mimo centrum)

Datum: 21. 5. 2016

Právní a organizační formy existence regionálních divadel

V této práci jsme se v rámci předmětu *Region, oblast, periferie* zaměřily na financování regionálních divadel a na jejich právní a organizační strukturu.

Úvod

Zřizovatelem většiny profesionálních oblastních divadel jsou města, která nesou rozhodující podíl v jejich financování. Jedná se o procentuálně v průměru 93 % ze získaných veřejných zdrojů. Výjimkou jsou pouze divadla v Jihlavě a Českém Těšíně, která jsou příspěvkovými organizacemi, zřizovanými v případě Těšínského divadla Moravskoslezským krajem a v případě Horáckého divadla v Jihlavě krajem Vysočina. Takováto divadla ve formě příspěvkových organizací hospodaří s finančními prostředky získanými z vlastní činnosti a s prostředky přijatými od svého zřizovatele. Dále využívají prostředků ze svých fondů, kterými jsou fond kulturních a sociálních potřeb, fond odměn, rezervní fond a investiční fond. Mezi další prostředky patří i finanční dary od právnických a fyzických osob.

Dalším finančním zdrojem oblastních divadel jsou kraje. Podpora ze strany kraje se však značně liší. Pohybuje se v rozmezí 0,3% – 9,9% z celkového objemu získaných veřejných prostředků. V mnohých případech je tedy nedostatečná a z procentuálních dat je zřejmé, že je značně nevyvážená. Navíc je nutné přihlédnout k faktu, že městská divadla navštěvují také obyvatelé kraje, nežijící ve městě, jež je zřizovatelem divadla. Takových návštěvníků je až 40%.

Existuje také státní program na podporu profesionálních divadel, jež každoročně rozděljuje mezi divadla 60 – 70 miliónů Kč, což jsou v průměru necelá 3%. Cílem tohoto programu je podporovat novou tvorbu, mladé umělce a programy pro děti a mládež. Dále usiluje o posílení prestiže české kultury v zahraničí a o umožnění občanům ČR pokud možno rovný přístup k divadelní kultuře. Převážná část dotací státu v oboru divadla je však spotřebována na území hlavního města Prahy, na regionální divadla pak zbývá řadově nižší částka.¹

Cílem této práce je na příkladech čtyř oblastních divadel z Čech, Moravy a Slezska poukázat na rozdíly ve financování a spravování divadel a také v soběstačnosti jednotlivých institucí. V rámci zkoumání těchto informací jsme se pokoušely dané instituce zkontaktovat pro bližší informace. Ty nám ve většině případů nebyly poskytnuty, a proto jsme byly odkázány na práci s výročními zprávami, které jsou dostupné na webu divadel. Vzhledem k tomu, že výroční zprávy za rok 2016 mnohdy ještě nebyly zpracovány, pokusily jsme se o srovnání z dokumentů za rok 2015. Níže uvádíme informace z divadel J. K. Tyla v Plzni, Klicperova divadla v Hradci Králové, Moravského divadla Olomouc a Slezského divadla Opava.

Divadlo J. K. Tyla v Plzni v roce 2015

- 4 souborové divadlo
- počet odehraných představení: 647
- počet premiér: 21 (činohra 8, opera 6, opereta a muzikál 4, balet 3)

- příspěvek na provoz: 192 396 tis. Kč
- rozpočet města: 180 796 tis. Kč
- rozpočet Plzeňského kraje: 4 250 tis. Kč
- rozpočet Ministerstva kultury ČR: 7 350 tis. Kč
- účelové dary: 70 tis. Kč

¹ Viz Transformace a financování živého umění v České Republice. *Divadelní noviny* [online]. Praha: Společnost pro Divadelní noviny, 2015 [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.divadelni-noviny.cz/transformace-spravy-a-financovani-ziveho-umeni-v-ceske-republice>

- neúčelové dary: 145 tis. Kč
- vlastní tržby: 50 140 tis. Kč
- celková návštěvnost: 194 782 diváků
- průměrná návštěvnost: 83, 64 %
- hospodářský výsledek: 13 287 tis. Kč

organizační struktura:

- ředitel: MgA. Martin Otava, Ph.D.
- náměstek ředitele: Ing. Kateřina Königová
- vedoucí umělecko-technického provozu: Jan Baxa
- šéf opery: MgA. Tomáš Pilař
- dramaturg opery: MgA. Zbyněk Brabec
- šéf činohry: MgA. Natália Deáková
- dramaturg činohry: Mgr. et MgA. Vladimír Čepek
- šéf muzikálu: MgA. Lumír Olšovský
- dramaturg muzikálu: Mgr. Pavel Bár, Ph.D.
- šéf baletu: Jiří Pokorný

Moravské divadlo Olomouc

- 3 souborové divadlo
- počet odehraných představení: 632
- počet premiér: 11 (činohra 5, opera 2, opereta a muzikál 2, balet 2)
- rozpočet města: 103 700 000 Kč
- rozpočet kraje: 1,044 tis. Kč
- rozpočet Ministerstva kultury ČR: 4,685 tis Kč
- smlouvy o reklamě: 298 tisíc Kč.

- vlastní tržby: 20,695.021 Kč
- celková návštěvnost: 97 953 diváků
- průměrná návštěvnost: 76,9%
- soběstačnost divadla: 21,97%

organizační struktura:

- ředitel: Mgr. Pavel Hekela
- umělecký šéf baletu: Mgr. Robert Balogh ArtD.
- externí dramaturg baletu: Tomáš Lehotský
- umělecký šéf opery a operety: Mgr. art. Miloslav Oswald
- umělecký šéf činohry: MgA. Roman Vencel
- dramaturg činohry: Michaela Doležalová
- vedoucí správy uměleckého provozu: Mgr. Veronika Hessová
- oddělení komunikace: Mgr. David Kresta
- vedoucí obchodního oddělení: Jitka Jahodová
- ekonomická náměstkyně: Ing. Jitka Maninová
- provozně technický náměstek: Rostislav Czmero

Slezské divadlo Opava

- 2 souborové divadlo (vedle činohry a opery také muzikál, opereta a balet)
- počet odehraných představení: 267
- počet premiér: 12 (činohra 6, opery 3, , opereta a muzikál 2, balet 1)
- příspěvek na provoz: 71 548,00 tis. Kč
- rozpočet města: 68 000,00 tis. Kč
- rozpočet kraje: 838,00 tis. Kč
- rozpočet Ministerstva kultury ČR: 2 710,00 tis. Kč

- Z příspěvku na provoz byly účelově vázány prostředky ve výši 3 mil. Kč na odpisy dlouhodobého majetku a limit mzdových prostředků byl stanoven ve výši 42,5 mil. Kč.
- Dalším závazným ukazatelem byl Odvod z investičního fondu zřizovateli ve výši 6 mil. Kč.
- vlastní tržby:
- hlavní činnost: 82 696,62 tis. Kč
- vedlejší činnost: 969, 22 tis. Kč
- celková návštěvnost: 79,5%
- hospodářský výsledek: 886,41 tis. Kč
- Tento hospodářský výsledek je však finančně nekrytý, neboť vznikl z důvodu účtování o investičním transferu ve výši 840,79 tis. Kč. Zbylá částka ve výši 45,61 tis. Kč pokrývá nekrytou výši výnosů minulých let z výše uvedeného důvodu.

organizační struktura:

- ředitel: Mgr. Ilja Racek Ph.D.
- šéf opery: Lubor Cukr
- šéf činohry: Mgr. Jiří Seydler
- dramaturgyně činohry: Alžběta Matoušková
- ekonomický náměstek: Ing. Martin Dobeš

Klicperovo divadlo Hradec Králové v roce 2015

- 1 souborové divadlo
- počet odehraných představení: 349
- počet premiér: 8

- příspěvek na provoz: 41 460 tis. Kč
 - rozpočet města: 34 870 tis. Kč
 - rozpočet Královehradeckého kraje: 2 445 tis. Kč
 - rozpočet Ministerstva kultury ČR: 4 145 tis. Kč
 - dary: 330 tis. Kč
-
- vlastní tržby: 20 397 tis. Kč
 - celková návštěvnost: 125 603 diváků
 - hospodářský výsledek: 500 tis. Kč

organizační struktura:

- ředitelka: Ing. Eva Mikulková
- ekonomický a provozně-technický náměstek: Ing. Lucie Svobodová
- tajemnice uměleckého provozu: Kateřina Vápeníková
- manažer PR: Martin Sedláček
- dramaturgie: Jana Slouková

Shrnutí údajů

Pro srovnání jsme si záměrně vybraly čtyři regionální divadla z různých krajů. Jejich odlišnost nicméně netkví pouze v lokalitě, ale mj. také ve struktuře, ve správě a v provozu divadel. Ve výčtu jsou zahrnuta tři divadla vícesouborová a jedno divadlo jednosouborové.

Největším čtyřsouborovým regionálním divadlem je Divadlo J. K. Tyla v Plzni, čemuž odpovídá i počet premiér (v roce 2015 – 21 premiér), počet představení (za rok 2015 – 647), rozpočet (192 396 tis. Kč) a personální struktura. V divadle vedle ředitele působí také náměstkyně ředitele a vedoucí umělecko-technického provozu a každý ze čtyř souborů divadla má svého uměleckého šéfa a dramaturga (v případě baletního souboru dramaturg nepůsobí).

S plzeňským divadlem je možné srovnat hned v několika aspektech Moravské divadlo Olomouc, které je sice třísouborové, ale například počtem představení za rok 2015 se Divadlu J. K. Tyla v Plzni téměř rovná (počet představení 632). Soubor činohry uvedl stejně jako v případě plzeňského divadla 5 činoherních premiér, ale na rozdíl od plzeňského divadla pouze poloviční počet premiér opery, muzikálu a baletu. Na rozdíl od Divadla J. K. Tyla v Plzni dostává divadlo cca poloviční příspěvek na provoz divadla (tzn. cca 109 609 tis. Kč). Co se týče personální struktury, tak vedle ředitele zde působí ekonomická náměstkyně a vedoucí správy uměleckého provozu. Jednotlivé soubory mají své umělecké šéfy a dramaturgy (v případě opery dramaturg nepůsobí).

Divadlem s nejnižší počtem představení za rok je ze čtveřice divadel Slezské divadlo v Opavě, které za rok 2015 dohromady odehrálo 267 představení. Na druhou stranu počtem premiér (za rok 2015 – 12 premiér) dokonce o jednu premiéru převyšuje Moravské divadlo v Olomouci. Spolu s ředitelem působí ve správě divadla ekonomický náměstek a oba soubory mají své umělecké šéfy a dramaturgy. Kromě opery a činohry zde operní soubor hraje rovněž operety a muzikály.

Jediným jednosouborovým divadlem ve výčtu je Klicperovo divadlo Hradec Králové. Divadlo zahraje ročně 349 představení a v roce 2015 uvedlo 8 premiér. Jedná se o divadlo, jehož příspěvek na provoz je ze čtveřice sledovaných divadel logicky nejnižší (tj. 41 460 tis. Kč). Ve správě divadla působí ředitelka a ekonomický a provozně-technický náměstek.

Z výročních zpráv se dále potvrzuje teze formulovaná v úvodu práce, a sice že všechny čtyři příspěvkové organizace dostávají velmi nízké příspěvky od krajů, které většinou tvoří jen mizivou část z celkového příspěvku. Větší částkou než jakou přispívá kraj poskytuje Ministerstvo kultury České republiky a tu nejpodstatnější část pokryje dané město. Návštěvnost se pohybuje mezi 83 – 76% a hospodářský výsledek byl v roce 2015 ve všech čtyřech divadlech v kladných číslech.